

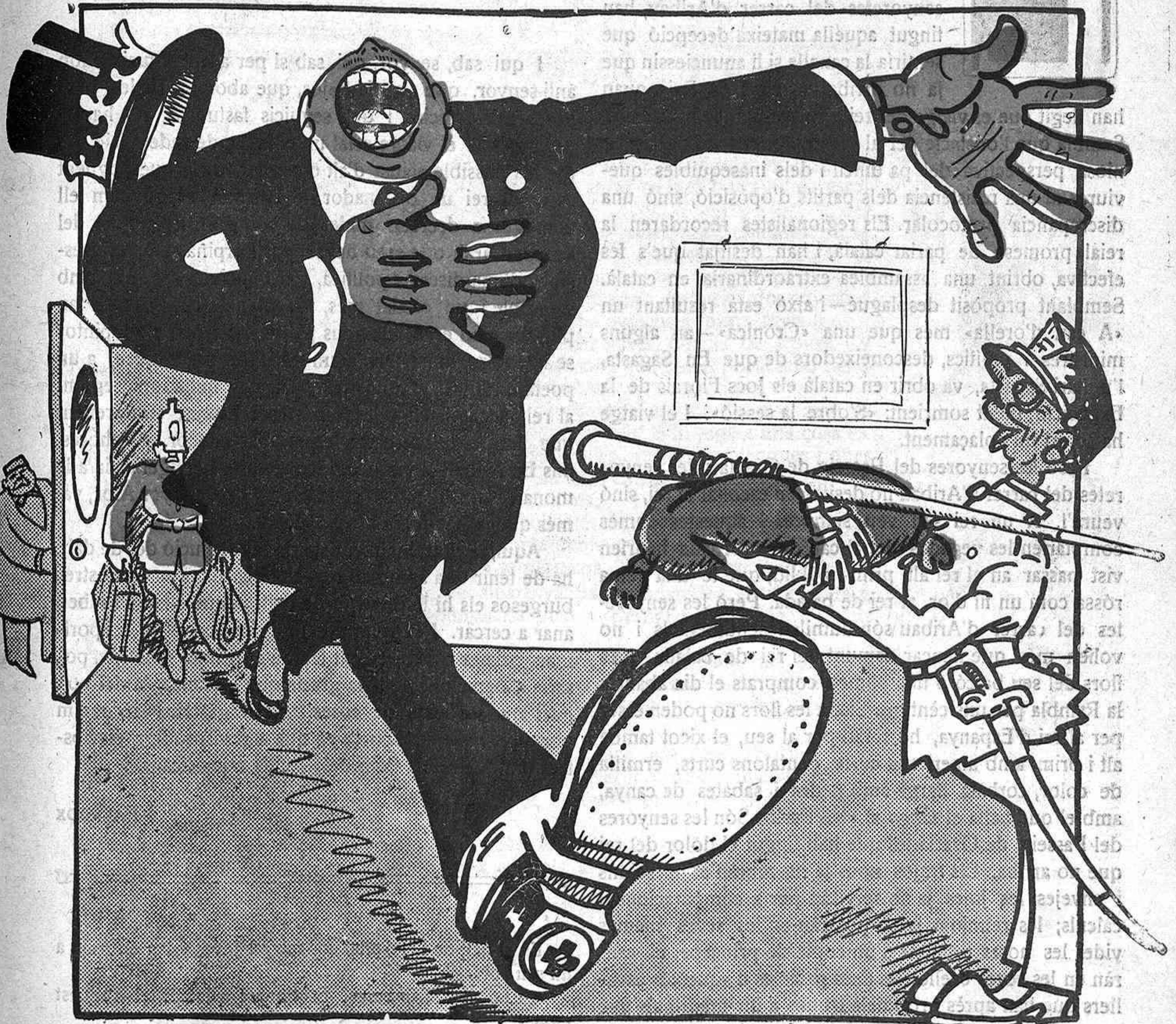
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1979 — Anv XXXVIII
BARCELONA 1.ª DE DESEMBRE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims — Atrassats: 20

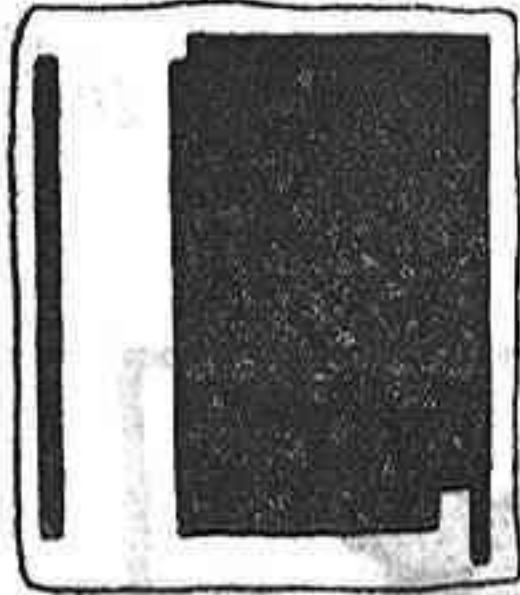
L'ENTRADA DEL TENOR

«...sojoo los oojos» — «Dichosos los oojos» — «que os vuelven a ver!»

EL DESENCANT

ES senyores barcelonines, sobre tot les senyores del Passeig de Gràcia i les senyoretetes del carrer d'Aribau, han tingut aquella mateixa decepció que sentiria la canalla si li anunciessin que ja no arribarien els Tres Reis, quan han llegit que el viatge del rei s'aplaçava indefinidament. Sembla que l'obstacle per al viatge no ha estat ni l'anguniós perspectiva del pa difícil i dels inasequibles queviures ni una resistència dels partits d'oposició, sinó una discrepància protocolar. Els regionalistes recordaren la reial promesa de parlar català, i han desitjat que's fes efectiva, obrint una assemblea extraordinària en català. Semblant propòsit desplaçà—i això està resultant un «À cau d'orella» més que una «Crònica»—an alguns ministres i polítics, desconixedors de que En Sagasta, l'unitari Sagasta, va obrir en català els Jocs Florals de la Exposició, dient somrient: «S'obre la sessió». I el viatge ha sofert un aplaçament.

Però les senyores del Passeig de Gràcia o les senyoretetes del carrer d'Aribau no desitjaven escoltar al rei, sinó veure'l. A un rei se'l veu sempre, i aquestes dames comptarien les vegades que al cap de la jornada haurien vist passar an el rei alt, prim i pàl·lid, que té una reina rossa com un fil d'or, al rei de balada. Però les senyoretetes del carrer d'Aribau són humils i sentimentals i no volien més que llençar damunt del rei de balada unes flors del seu balcó o uns pomets comprats el dia abans a la Rambla per uns cèntims. Si ara les flors no poden ésser per al rei d'Espanya, ho seràn per al seu, el xicot també alt i prim, amb americana curta, pantalons curts, ermilla de color, corbata llarga amb pedra, i sabates de canya, amb el que balla el *tango* al «Iris Park». Són les senyores del Passeig de Gràcia les que han tingut el dolor del rei que no arriba. Els trajos nous ja no rebràn admiracions i envejes, les joies ja no serviràn per a comparacions i càlculs; les reunions ja no posaràn en les seves mantes vides les hores rutilants d'un conte de prínceps, ni cauràn en les seves orelles les fines galanies d'aqueixos cavallers que han après prop dels tronos a dir madrigals que mostren ingenuament les pomes del seu hort secret.

Tot lo que encara ens resta de província s'ha sentit defraudat davant d'aqueix baixador del Passeig de Gràcia, que seguirà llençant viatgers plebeus. Era tota una

cort que s'improvitzava, era un aprenentatge que's feia per a altres dies d'altres més llargues reials jornades, era un assadollament d'aristocràcia i fins de poesia, de coses pures i rutilants, que venien a compensar les anyades democràtiques i ordinàries. I ara, a cada casa rica, la faula de la lletera reproduïda. Ni rei, ni cavallers, ni indumentaries sumptuoses, ni cerimoniosos cotillons, ni el jugar a cort durant una setmana. Segueix la sossegada, la menestrala vida barcelonina, sense que don Gonçal i la seva senyora puguin passar de l'orgull del gec al del frac o l'escotat trajo fets depressa.

* *

I qui sab, senyor, qui sab si per a tot aqueix món anti-senyor, que no's fa trajos, que abomina de les burgeses aristocràcies i dels seguicis fastuosos, no hauria pogut ésser el viatge reial un començ de redempció. Si me fós possible actuar d'alt conseller, diria que poguent ésser el rei un ordenador de costums, ningú com ell conseguiria decretar mides de bon gust. El comtat del senyor Caralt o la creu del senyor Perpiñá seràn concessions d'una discreta política, però la ciutat segueix, amb un noble i un creuat més, tan plebeia com abans i tan plebeus com eren, els nous patricis. Però si a un pintor se li compra una tela, a un escultor un marbre, a un poeta un llibre, els nostres *parvenus* imitadors, seguint al rei, adquiriran teles, marbres i llibres, comprenent que l'art és imprescindible per al seu decor. Aleshores, fins En Nonell si ressucités, concediria bel·ligerància a la monarquia, i un artista amic, cregui'ns el senyor Alba, val més que un fabricant incondicional.

Aquí, la doctrina maurista de la revolució des de dalt, ha de tenir una aplicació barcelonina. L'art an els nostres burgesos els hi té de venir de dalt, ja que ells no'l saben anar a cercar. I el rei, primer agricultor, primer sportman, primer soldat, essent també el primer *amateur*, posaria a Barcelona aquella gràcia que li manca, la del bon gust que's rodeja de coses belles i grates. Però tenim por que si el rei s'esforça en que siguin pròdigs, els nostres burgesos no's facin desseguida republicans.

PARADOX

En el pati de l'Hospital dos metges joves estan criticant a un seu col·lega:

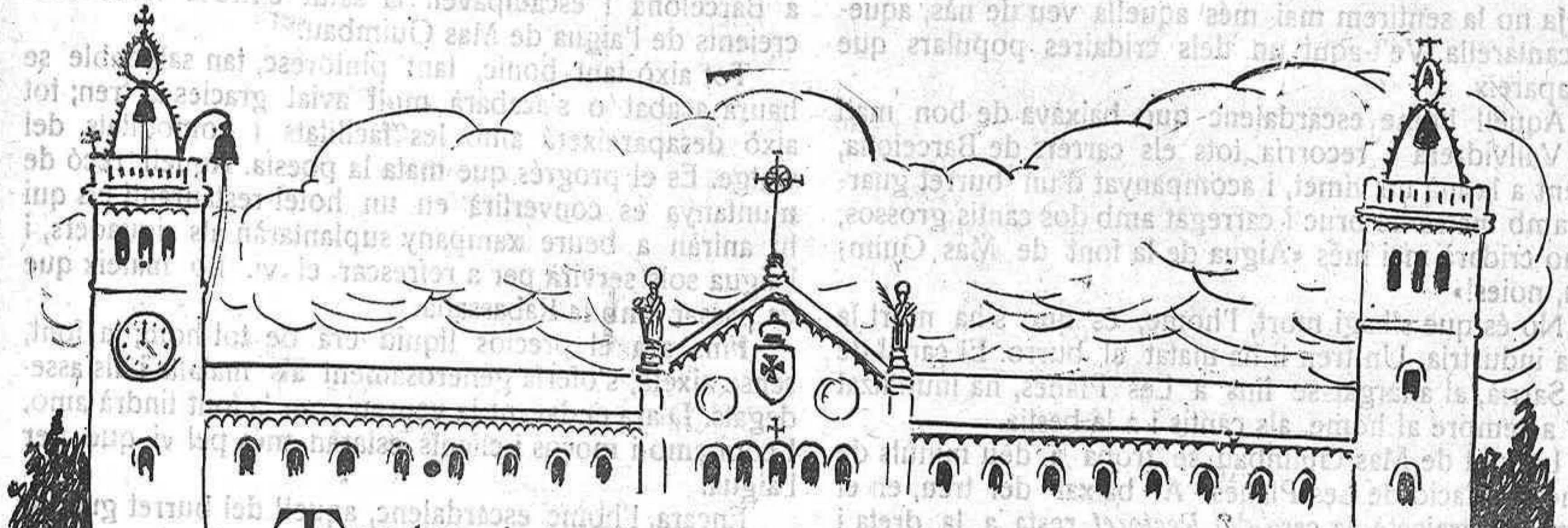
—El doctor Carabassa? Es l'home més distret d'aquest món.

—I això?

—Figura't que en el moment de casar-se, al agafar la mà de la núvia per a posar-li l'anell, va polsar-la i li va dir: «Veiam, tregui la llengua, si és servida...»

ELS ESTUDIANTS DE BARCELONA

TOTS hem sigut amics dels estudiants de Vic, dels de Cervera i àdhuc, a través de les noveles, dels humanistes de Salamanca. De qui no podem ésser amics de cap de les maneres és d'aquests taups de dia i granotes al fer-se tard que's diuen estudiants de la Universitat de Barcelona.

Deixem als futurs metges en pau—aquests son una altra mena d'estudiants,—i anem als de la plaça de la Universitat, als quals ja hem anomenat taups i granotes; i granotes i taups seguirem anomenant-los, bo-i procurant demostrar la justícia d'aquests dos adjectius o qualificatius o si volen noms de bestia aplicats a futurs savis (?).

Com els taups, viuen sota terra, en coves difícils de trovar i a les quals s'arriba per corredors foscos i que tenen porta falsa per a guillar. De les tals coves procurarem donar-ne una idea.

Cova A.—Tres billars; dos de caramboles i un de gros amb sis ous. Aquest últim és el que té més públic. S'hi juga a una cosa estranya on hi han plantades moltes bitlles, casi totes blanques i dues o tres negres. Nosaltres no'l sabem l'entrellat, però ells sí. Saben l'entrellat i perden o guanyen cèntims.

Cova B.—Cinematògraf, pel·lícules de mans que apreten i braços que ofeguen. Modistetes; aigua i anís; grimegia, magreix, grapeix. Cap estudiant hi portaria a sa germana. Tots hi porten la novia.

Cova C.—Cerveseria alemanya. Salsitxes barates, cervesa barata, pa barato. Fosca. «Simplicissimus» i «Berliners Trageblats» untats en llard.

Cova D.—Tupinamba, Momotombo, Ypecacuana, Jauco, Guayabera, etc., etc., etc. Cafès baratos per a bromistes antialcohòlics.

Cova E.—Donya Antonia, donya Pepa, la senyora Rosa, la Tuyes, la Peluda, la Pigada.

Magatzems de carn humana; ara fresca, ara passada. Això últim més sovint. En ella, si no els ha pervertit abans la mainadera o la cambrera, hi deixen la virginitat i prenen bitllet per a la clínica del doctor Santinyà.

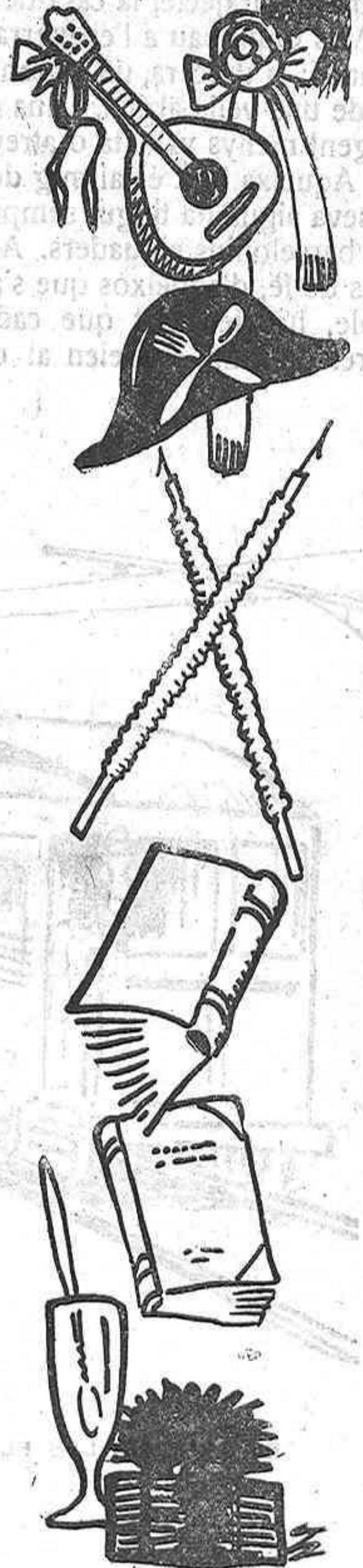
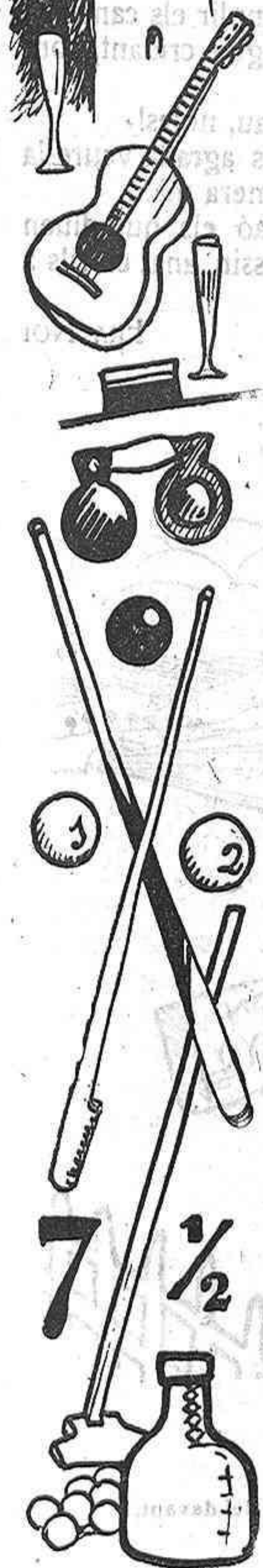
Cova F.—Kiosc del «Sagrado Corazón». Aquesta es a flor de terra. Aiguarent de Valls, chopets, sanwichos baratos. Propia per a els nois de l'Institut.

Cova G.—Biblioteca de la Universitat. Ningú hi va; hi habiten momies, qui hi entra resta adormit per els dies de sa vida.

En aquesta cova hi haurien de posar un piano elèctric.

Referent a lo de granotes ho són per lo cridaners i lo poca soltes. Criden sense saber lo que volen, lo que volen es cridar. Posats a comparar-los amb besties, que és lo que són, diríem que s'assemblen al poble dels micos de que parla el senyor Kipling.

Tot ho faràn, tot ho diràn, tot ho arreglaràn. Però quan un crida: —Company, mira la cua que et penjal —Ja tot es un orri.]
Estudiants? No, burrets.

“Aigua de la font de Mas Guimbau, noies!”

Ja no la sentirem mai més aquella veu de nàs, aquella cantarella. Ve't-aquí un dels cridaires populars que desapareix.

Aquell home escardalenc que baixava de bon matí de Vallvidrera i recorria tots els carrers de Barcelona, duent a la mà un vímet, i acompanyat d'un burret guarnit amb mates de bruc i carregat amb dos cantis grossos, ja no cridarà mai més «Aigua de la font de Mas Guimbau, noies!»

No és que s'hagi mort, l'home; és que s'ha mort la seva indústria. Un tren li ha matat el burro. El carril de de Sarrià, al allargar-se fins a Les Planes, ha inutilitzat per a sempre al home, als cantis i a la bestia.

La font de Mas Guimbau se troba a deu minuts de la nova estació de Les Planes. Al baixar del tren, en el terme del trajecte, la casa del *Rectorat* resta a la dreta i el Mas Guimbau a l'esquerra. Hi han dos camins per a anar-hi: la drecera, un viarany bastant esquerp que arrenca de una vella alzina, i una carretera en ziga-zaga per a la gent menys valenta o atrevida.

Aqueixa font és al mig del bosc, dalt la muntanya, i la seva aigua ha tingut sempre una gran nomenada entre els barcelonins aiguaders. Abans de anar-hi el tren, homes de fè, d'aqueixos que s'alaben de tenir un mal incurable, hauríeu vist que cada festa, després de fer tres hores de camí, s'asseien al costat de la font i ara un, ara

un altre, es bevien disset vasos d'aigua (havien d'ésser disset); i això ho repetien resignadament tots els diumenges, amb aquella santa devoció, fins que's curaven o es morien. A professó feta hi anaven vells, dones, criatures, que al ésser allí havien de pendre tanda com les minyones a Canaletes; i bots i cantis i garrafes baixaven plens a Barcelona i escampaven la salut entre'ls fervorosos creients de l'aigua de Mas Guimbau.

Tot això tant bonic, tant pintoresc, tan saludable se haurà acabat o s'acabarà molt aviat gracies al tren; tot això desapareixerà amb les facilitats i comoditats del viatge. Es el progrés que mata la poesia. Aquell recó de muntanya es convertirà en un hotel-restaurant; els qui hi aniran a beure xampany suplantaran als aiguaders, i l'aigua sols servirà per a refrescar el vi. Lo mateix que va passar amb la Rabassada.

Fins ara el preciós líquid era de tot-hom; la font, sense aixeta, s'oferia generosament als malalts i als assedegats. D'ara endavant ja veureu com la font tindrà amo. I com amo i moços i clients estaran més pel vi que per l'aigua.

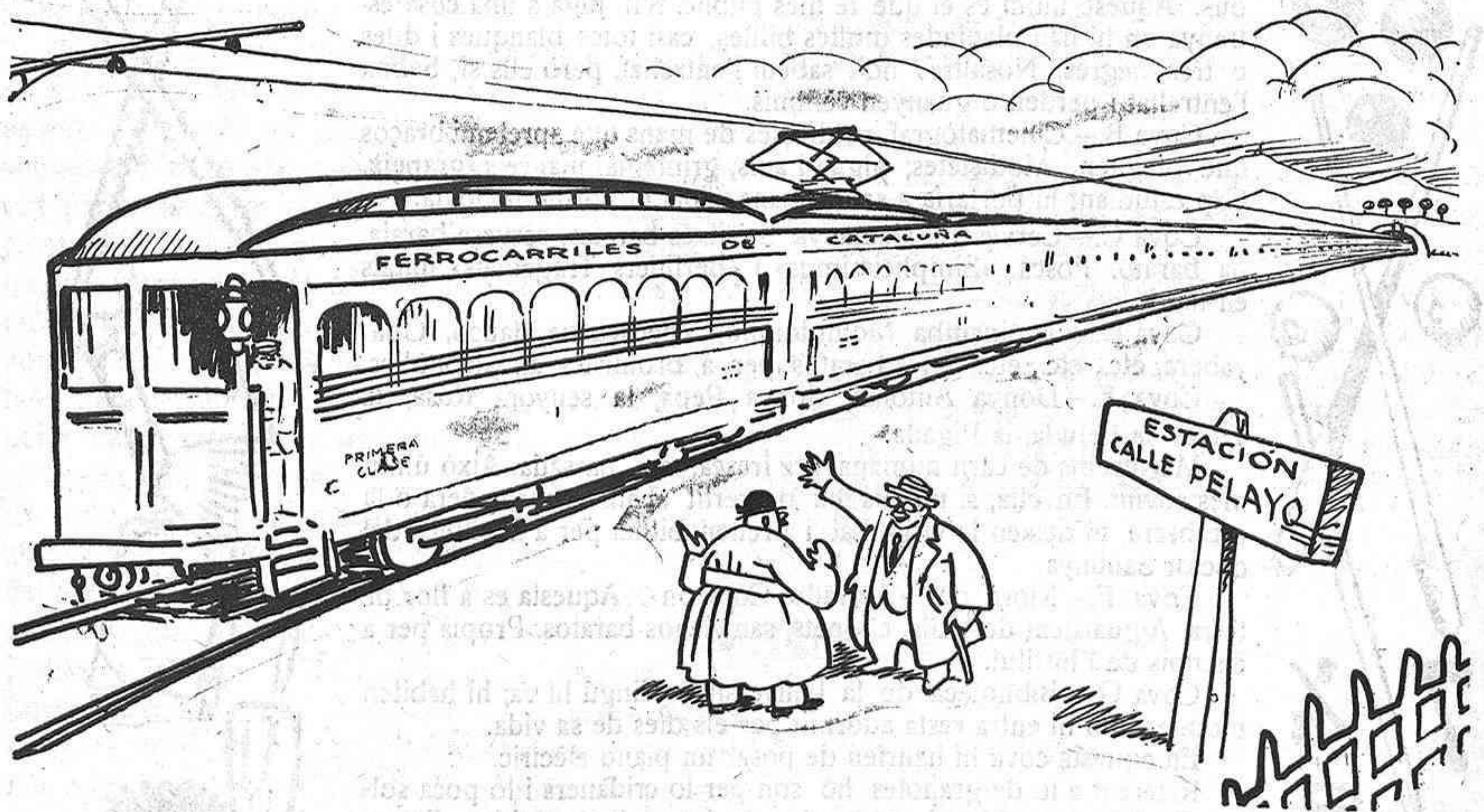
Encara, l'home escardalenc, aquell del burret guarnit amb branquillons verds té un recurs: omplir els cantis en qualsevol font d'aigua de *Dos Rius* i seguir cridant, com abans:

— «Aigua de la font de Mas Guimbau, noies!»

Però, nosaltres... nosaltres que ens agrada veure-la eixir de la roca viva, adquirir-la de primera mà...

Maleitsiga la propietat!... Ja tenen raó els que diuen que és un robo!... Ni mai que hi haguessin anat carrils a Les Planes de Vallvidrera.

FRA NOI

EL TREN DE LES PLANES

—Remanol, quins cotxes més llargs!

—Que si ho són?... Pugi, veurà; quan serà a la plataforma del davant, ja haurà arribat a Sarrià.

El bon diputat

An aquells que han tingut una juvenesa idealista, els omple de satisfacció aqueixos articles extraordinaris d'En Samblancat i d'En Marcelí Domingo que publica *La Lucha*. Sembla com si demà haguessin d'aixecar la guillotina, transformant la plaça de Catalunya en la plaça de la Grèvel!

Llegint-los amb els ulls molt oberts, la boca badada, el cor de bat a bat per a que entrin aquelles paraules heroïques, algú al nostre costat mormurava:

—Bé, sí, però això no ho dirà En Domingo al Parlament. En Domingo ho dirà tot, tot al Parlament. Fins els que voldrien posar silenci entorn de les denúncies que llença sobre l'acció militar al Marroc, comencen a tenir el convenciment de que les increïbles històries africanes explicades a *La Lucha* seràn escoltades pel Parlament.

Una anècdota. En Marcelí Domingo reb a Madrid unes citacions per a declarar en les causes que se li segueixen per injúries als elements armats i altres coses per l'istil. En Domingo reb sis, deu, vint citacions, però no compareix. A l'últim es presenta un sargento.

—El senyor Domingo?

—Servidor.

—Vinc a entregar-li personalment aquests oficis per a que comparegui a declarar.

—Gràcies, moltes gràcies, però no hi aniré:

A l'endemà apareix el sargento acompanyat d'un capità.

—El senyor Domingo?

—Servidor.

—Ahir vostè va dir al sargento...

—Sí, senyor. Jo com a diputat tinc dret a no compareixer, sobre tot, quan les citacions agafen, com ara, un tò imperatiu. No hi he anat ni hi aniré.

El capità respòn:

—Vinc precisament a pendre-li declaració.

—Agraïdíssim, però no declararé. Poden posar sota cada diligència una serie de síes. Em ratifico de tot; ho soscriuré tot. I com que les denúncies és de suposar que seguiràn, posaré la meva firma en sis, en vuit, en dotze plects de paper per a que puguin posar a sobre les meves declaracions futures.

Un amic del capità que s'enterà d'aquesta escena, exclamà: «Este lo dice todo, todo, en el Congreso, porque ya ven ustedes firma en barbecho!»

La moral del senyor Baixeras

Barcelona sembla una casa de quadres. Al Faians, exposició; a cà'n Parés, exposició; a cà'n Recó, exposició; En Bagaria que arriba buscant quadres per a l'exposició en honor dels voluntaris espanyols a França; En Bartolozzi, que corre cercant local per a una exposició germanòfila, i coronament de tota aquesta obsessió pictòrica, el projecte d'exposició dels artistes francesos.

L'altre dia es reuní la Junta de Museus per a detallar l'organització del «Saló dels artistes francesos». El senyor Baixeras, pintor de remats, hi era. El senyor Baixeras està titllat de germanòfil, condició que un justifica immediatament després de contemplar els seus quadres.

No podent oposar-se obertament a l'exposició, intenta combatre-la subrepticament.

—I si aquests pintors francesos, excitats, i es comprèn, per la guerra, ens porten pintures que ataquin la nostra neutralitat, què farem?

—No portaràn res més que paisatge i figura, sense literatura bel·licosa—li objectaren.

El senyor Baixeras no es donà per vençut.

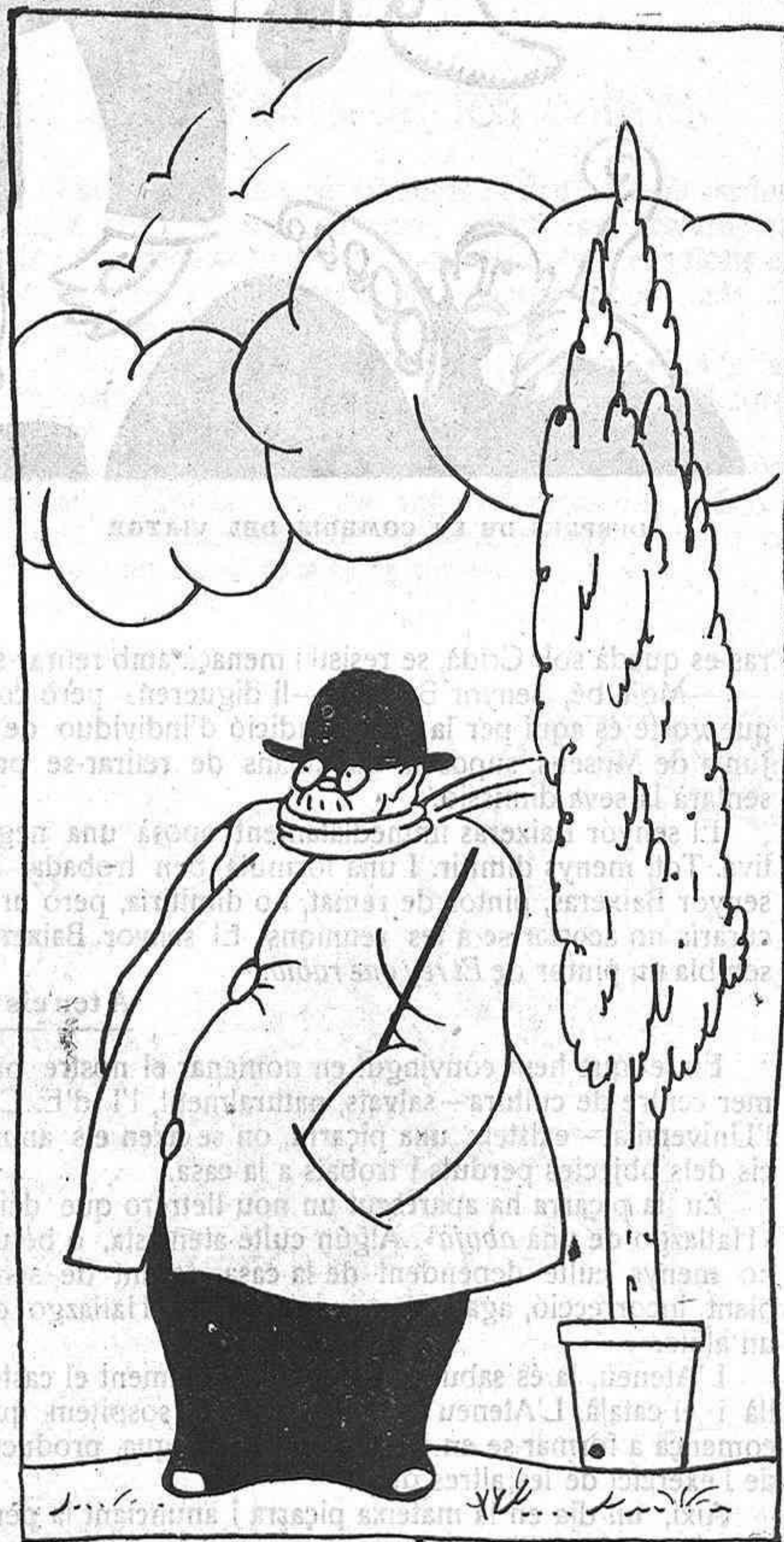
—I si ens trobem amb alguna cosa immoral?

—Quines?—preguntà en Puig i Cadafalch.

—Qualsevol.

—Si porten algun quadre que ataqués la moral, prous medis tenen les lleis del país per a impedir-ho. Però un desnú, per exemple, no és immoral.

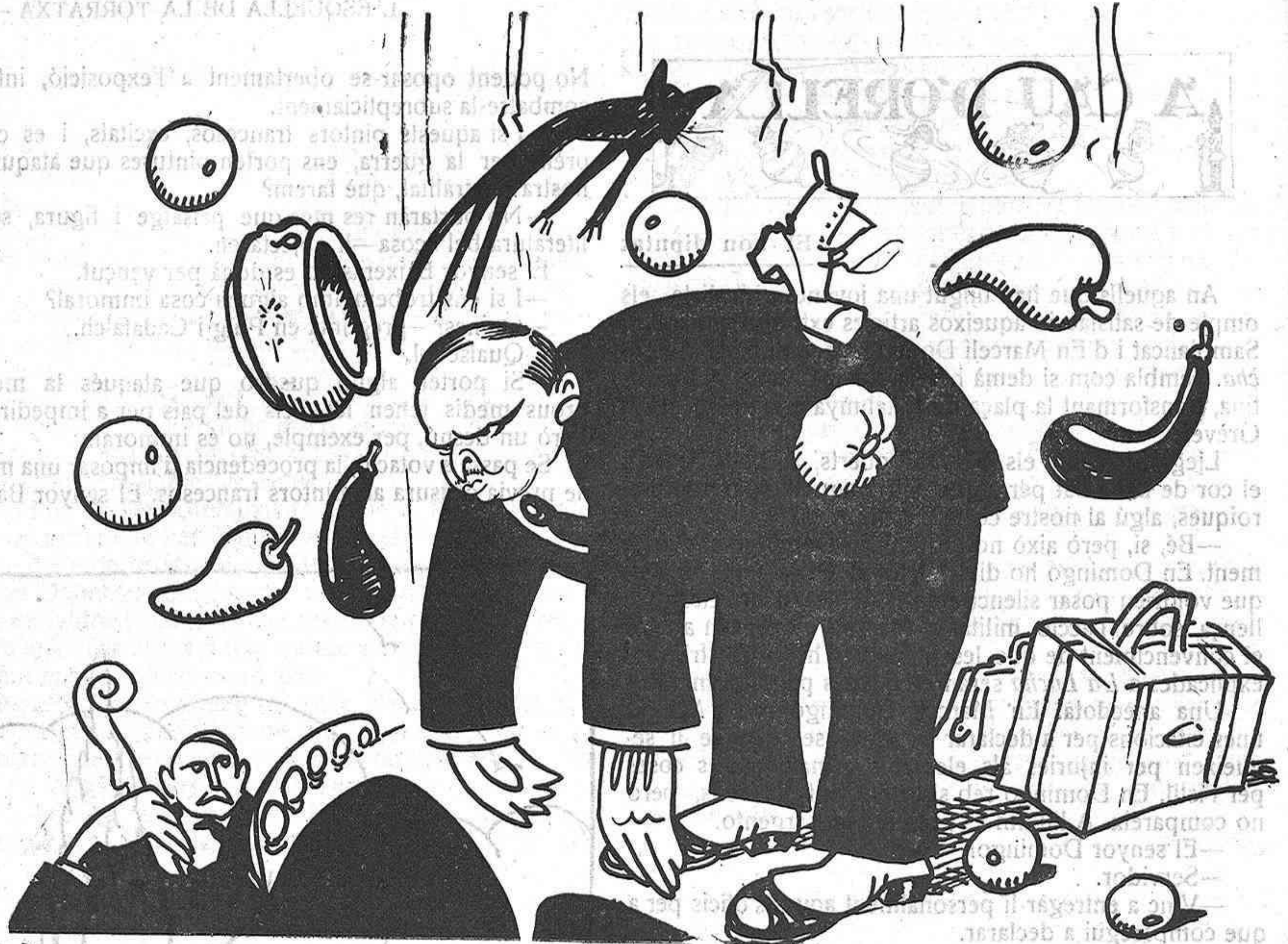
Se passà a votació, la procedència d'imposar una mena de previa censura als pintors francesos. El senyor Baixe-

MALS VENTS

—Una vaga-protesta de tots els treballadors? .. I cà!.. Vès si em faràn plegar a mi, que sóc obrer de Santa Maria!..

DESPRÉS DE LA COMEDIA DEL VIATGE

—Gracies, estimat públic, moltes gracies!...

ras es quedà sol. Cridà, se resistí i menaçà amb retirar-se.
—Molt bé, senyor Baixeras—li digueren—però com que vostè és aquí per la seva condició d'individu de la Junta de Museus, suposem que abans de retirar-se presentarà la seva dimissió.

El senyor Baixeras immediatament oposà una negativa. Tot, menys dimitir. I una fórmula ben trobada. El senyor Baixeras, pintor de remat, no dimitiria, però procuraria no acostar-se a les reunions. El senyor Baixeras sembla un pintor de *El rey que rabió*.

A ten eista

En el que hem convingut en nomenar el nostre primer centre de cultura—salvats, naturalment, l'I. d'E. C. i l'Universitat—existeix una piçarra, on se fixen els anuncis dels objectes perduts i trobats a la casa.

En la piçarra ha aparegut un nou lletrero que deia: «Hallazgo de una *abuja*». Algún culte ateneista, o bé un no menys culte dependent de la casa, davant de semblant incorrecció, agafà el guix i rectificà: «Hallazgo de un alfiler».

L'Ateneu, ja és sabut que usa indisintament el castellà i el català. L'Ateneu és bilingüe, però sospitem que comença a formar-se en ell una nova llengua, producte de l'exercici de les altres dues.

Així, un dia en la mateixa piçarra i anunciant la pèrdua d'una boquilla, varen escriure: «Se ha hallado un bocadillo».

La lleva en massa

M'agradaria molt que aquí, a Barcelona, es decretés la mobilització de la població civil com a Alemanya; amb la civil no'n tinc prou, tindria d'ésser civil i eclesiàstica. Després a mi me tindrien de fer general de civils i clergues i frares i monjes. Que'n fariem de barrilat

Per exemple:

—Què son vostès?

—Foot-ballistes.

—Ah, ja! Tiren cosses com els matxos, eh? doncs a tirar un carretó.

—I vostè?

—Soc poeta.

—Poe... què?

—Poeta, canto la Naturalesa.

—A cavar, a fangar, aquest poeta; que la canti treballant a la naturalesa, que l'acaroni amb un magall.

—I vostè?

—Som unes monjetes.

—Això és bò per menjar.

—No.

—Sí. I si no per menjar, per rosegat. Seguint els consells d'En Lerroux, rosegueu-les, feu-les mares; després jo les faré dides.

—Tu ets pintor?

—Sí, senyor governador. Vol que li faci el retrat?

—A mi no'm mapa ningú, però si tan bon pintor ets, te faig el meu secretari i podràs pintar la cigonya al poble dient que ara anem tant bé i que el diari ho porta.

I a En Rovira i Virgili l'obligaria a vestir-se de capella i estar-se tot lo dia en el confessionari. Com que no entendria res, ho absoldria tot i podríem enviar-li les dones amb confiança.

En Brossa seria cabo de gastadors i En Marius tinent; les figures decoratives s'han d'aprofitar.

En Samblancat seria lliure, que per ell ja és ésser; això sí, el dia que m'esgarrapés a mi... bonyl no li valdria ésser de Graus.

I l'Ors? Home, de l'Ors si que no sabria què fer-ne. Marc Twain pot-ser li hauria trobat ocupació, però jo, la veritat, no sabria com emprar-lo, a un fabricant de noucentistes.

Del Jardí dels humoristes

DE LO QUE'S DESCONEIX,

VAL MÉS NO PARLAR-NE

L'anècdota va desenrotllar-se a París, allà pels vols del any 1797.

Totes les marquesetes, baronesetes i princesetes que havia respectat la guillotina, sentien un boig afany de divertir-se amb aquella frivolitat que caracteritzà l'època; i cada dos per tres organitzaven festes a les quals, per un deix de democràcia que's respirava encara a l'ambient, hi convidaven, además de gent aristocràtica, alguns joves eminents del rengle de la saviesa.

Això les avorria sobiranament perquè ells tot sovint sortien a parlar de coses de ciència i elles no tocaven pilota, però la presència i adhesió dels homes de talent en els salons s'havia fet aleshores obligatoria i era qüestió de pendre paciència.

Una nit, durant un ball de gala que's donava a casa del príncep Talleyrand, el jovent no parlava de altra cosa que dels èxits obtinguts darrerament pel allavors ja cèlebre naturalista M. Lacépède. Entre el grup hi havia una princeseta molt presumida, que aixís que va sentir parlar d'experiments fets amb exemplars de botànica i amb animals del famós Jardí de Plantes, no tingué prou boca per a alabar-se dient que «aquell matí mateix ella hi havia estat, i que havia recorregut tot el jardí, totes les dependències i totes les instal·lacions de zoologia amb gran deteniment».

I, com que precisament el savi

professor de qui's parlava hi havia fet aquell dia llargs estudis en l'esmentat Jardí, l'amo de la casa, M. Talleyrand, perfecte home galant i exquisit cavaller, va apropar-se an ella i amb un tò d'amable cortesia li digué:

—Doncs si és cert que aquest matí haveu estat al Jardí de Plantes, princeseta, ben segur que haureu fet una visita a Lacépède?

La jove princesa, que no havia sentit nomenar en sa vida aquell home cèlebre, però que tampoc volia passar per una dona ignorant davant de les actualitats científiques del seu temps, va respondre amb tota naturalitat i amb la major sang freda:

—No, príncep; no he tingut la sort de veure a la cèpède... però, en canvi, he estat tres o quatre vegades a veure la girafal

JOTERRE

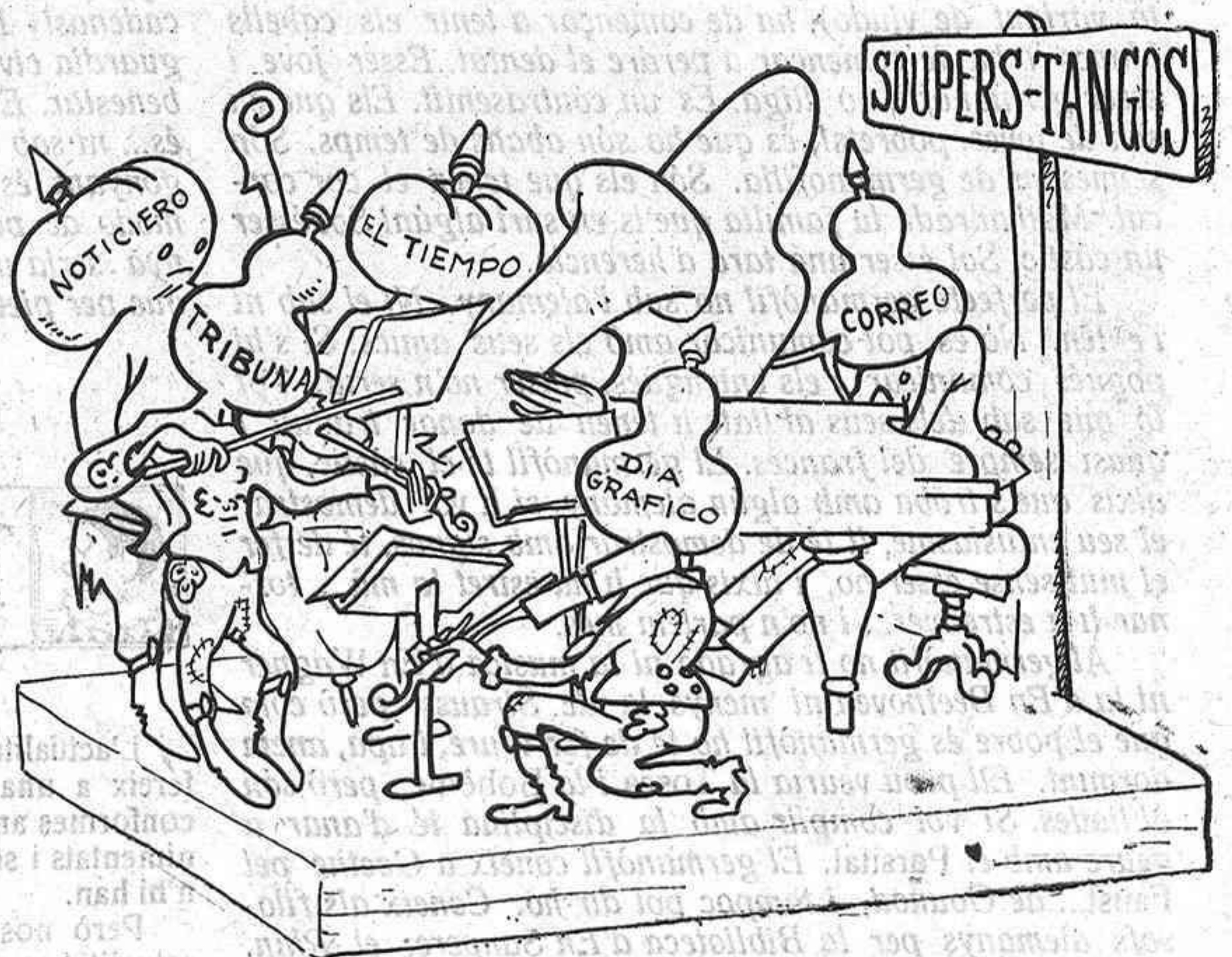

El paradís de les cabres

Aquí a Barcelona les criatures poden no tenir jardins per a jugar, els goços ésser agafats pel carretó, els gats apedregats, fuetejats els cavalls i els ocells ficats en gabies, però a les cabres se'ls hi guarden tota mena de consideracions.

Elles es menjen l'escarrotxa dels arbres, elles te fan ensopegar i fan caca pels carrers com les criatures pipí en els cines.

Però els nostres regidors cregueren que era poc aquesta llibertat, que les bestioles mereixien més, i al efecte els hi han bastit un veritable paradís cabril o cabronil (que no sé com té de dir-se).

ELS ZIGANS DE MODA

—Mare de Déu del Kaiser, i quants tangos s'han de tocar per a poder souper!...

La cosa està muntada en un lloc que no té nom en l'actualitat, però que en els temps pretèrits queia cap a la Riera de Sant Joan, tocant a la mai prou ponderada Reforma que inaugurarà el senyor Rei i que no acaba ningú.

Molt bé, doncs aprofitant els solars i els materials de cases que enderrocaren i unes tanques podrides de molt caràcter, s'ha improvisat una Suïssa de lo més pintoresc. Naturalment que no tot ha estat obra dels consellers de la ciutat; la Naturalesa hi ha posat de sa part herbes i molsa i els bordegaços i àdduc molts ganapies gran quantitat d'aigües daurades.

Ah! si vegessin a les cabretes com trisquen per aquells rocalls, com belen, com pasturen. Es un espectacle tan poètic com enternidor.

No comprenem, no capim, com encara la Societat d'Atracció de Forasters no n'ha fet treure fotografies, sobre tot aprofitant el moment en que'l cabrer, tot satisfet, hi brolla.

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

Després de dos anys que dura la guerra, després de passats pel redós de la experiència i després de tantes converses com havem tingut d'aguantar, creiem que ja's pot fer un resum de lo que és l'extracte, l'home-tipo, l'alcaloide del germanòfil.

Parlem, doncs, del germanòfil.

El germanòfil, per ésser perfecte, ha de passar dels quaranta anys; ha d'ésser madur, ha d'ésser casat (amb la variant de viudo), ha de començar a tenir els cabells blancs i ha de començar a perdre el dentat. Esser jove i ésser germanòfil, no lliga. Es un contrasentit. Els que en són de joves, pobrets!, és que ho són abans de temps. Són setmesons de germanofilia. Són els que tenen el cor corcat. Malhaurada la família que'ls en surt algun! Sol ésser un càstic. Sol ésser una tara d'herència.

El perfecte germanòfil no sab l'alemany. Ni el sab ni l'entén. No es pot comunicar amb els seus amics. Si s'hi pogués comunicar i els entengués, potser no'n seria. Tot lo que sab dels seus al·liats li tenen de donar traduït i quasi sempre del francès. El germanòfil té el càstic, que aixís que's troba amb algun alemany, si li vol demostrar el seu entusiasme, li té de demostrar amb signos, té de fer el mut sense ésser-ho, i aixís que li ha estret la mà... tornar-li a estrenyer... i no'n parlem més.

Al germanòfil no li agrada ni la música d'En Wagner ni la d'En Beethoven ni menys la de Strauss; però com que el pobre és germanòfil ho té de fer veure, i apa, anem dormint. Ell prou veuria la Tosca i la Bohème, però són al·liades. Si vol complir amb la disciplina té d'anar a geure amb el Parsifal. El germanòfil coneix a Goethe pel Faust... de Gounod, i tampoc pot dir-ho. Coneix als filososfs alemanys per la Biblioteca d'En Sanpere; el Rhin, pel vi que fan a Burdeus; la ciencia alemanya, pels específics; l'industria, per les flors de paper, i el Kaiser pels seus grans bigotis. Els bigotis del Kaiser han fet més senyors, que les papellones de nit. El barber, a Alemanya,

ha fet més devots que En Kant, En Nietzsche i els seus companys martres.

Al germanòfil li agrada l'ordre, el mètode i el treball. Sobretot li agrada el treball... dels treballadors, naturalment. El germanòfil no sol fer res, però és actiu. Es actiu amb mètode. Ell és puntual an el geure, an el menjar, an el passejar, a les hores de la vagancia. Ell fa el dropo, però amb puntualitat. De tal a tal hora, seu; de tal a tal, geu, i de tal a qual, dona ordres. Mètode.

El germanòfil té el cor grandios. Ho perdona tot. De tot se fa càrrec. Que els Zeppelins maten infants, se'n fa càrrec i sab perdonar-ho; que els submarins maten passatgers, perdona al torpedo i al passatger; que's bombardegen grans catedrals, es resigna i sab ésser indulgent; que fusellen a dret i a tort, diu: «és la guerra», i queda tan fresc. El germanòfil té un cor tan ample pels seus companys de destrucció, que hi cabria un Zeppelin. Té el cor ample i ademés se'l cuida. El jorn que tiren un barco enlaire, per distreure's hi prèn xacolata, voltat de tota la família, i si el barco és anglès, amb melindros. Ell vol que guanyin els seus amics, sia com sia, que per això és d'acció. Els morts, per ell, és teneduria.

El germanòfil, de totes maneres, vol que li tornin Gibraltar. Es un punt que té. Es com un desig. Si li tornessin no sabria què fer-ne ni voldria pagar per mantenir-lo; però no vol que sia de l'estranger. Lo que si li agradaria és regalar-lo als alemanys, perquè els alemanys són de casa.

El germanòfil diu que França està perduda, que Paris és una corrupció. Aixís és que quan té d'anar-hi, per negoci... o per disciplina, no'l veureu mai an els Boulevards ni al «Moulin Rouge» ni al «Tabarin» ni a cap dels llocs de pervertiment. An ell cerqueu-lo a la Sorbona, als hospitals, als laboratoris o a les academies de belles arts. El germanòfil, posat a França, es perverteix per fer mal a França.

El germanòfil, per herència, és dels que queden de aquells temps de benhaurança, que cridaven: «Vivan las cadenas!» Les cadenes són Alemanya, i els alemanys és la guardia civil: una guardia civil mundial que guardi el seu benestar. El germanòfil... és una patum; el germanòfil és... ni sab lo que és. El germanòfil, més que res, és vergonyant, és un hipòcrita. Si cada volta que nega el seu modo de pensar, dient-se neutral, cantés un gall, Espanya seria un galliner. El germanòfil és de plànyer. Més que per pietat n'és per odi.

XARAU

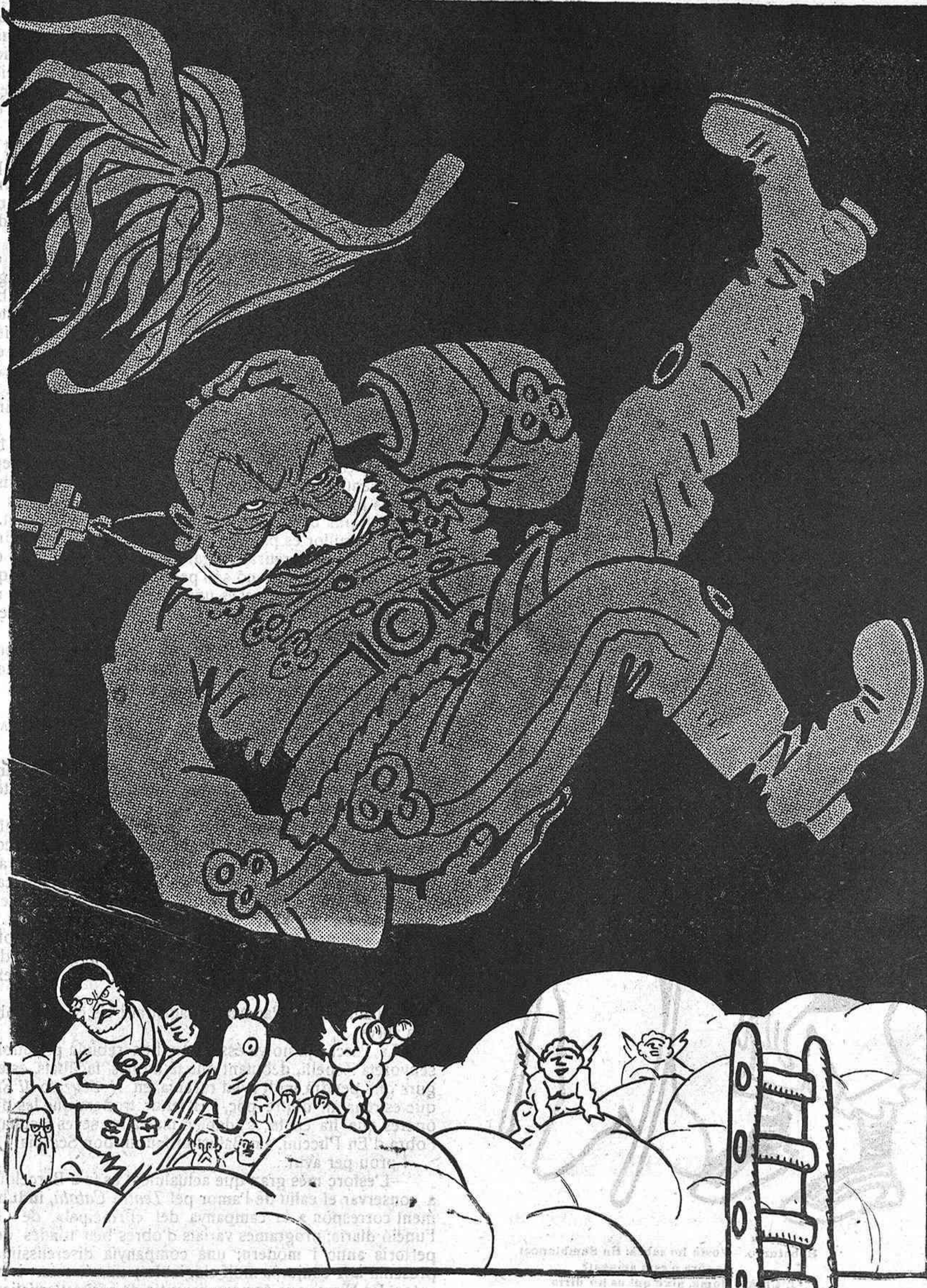
TELÓ ENLAIRE

L'actualitat de la setmana és llamentable en lo que es refereix a una bona i ferma orientació artística. Estem del tot conformes amb aquesta general apreciació dels crítics entenmentats i serios i dels espectadors de bona fè, que encara n'hi han.

Però nosaltres, si trobem desgraciada, minça i pobre la actualitat que ens veiem obligats a comentar, no és precisament agafant-la pel costat serio, sinó tot lo contrari. Tot això requereix una explicació i és la que volem donar amb aquestes lleugeres explicacions intranscendents.

Dugues són les obres noves que ens han ofert els teatres

A LES PORTES DEL CEL

Sant Pere.—Arri allà!... vés al infern, si et volen, que aquí no hi tens entrada.

barcelonins aquests dies. Al «Poliorama» *Doña María Coronel* d'En Muñoz Seca i a «Romea» *El verdugo de Sevilla* de En García Alvarez i de l'imprescindible Muñoz Seca. El nom dels autors indica prou bé que la novetat teatral ha sigut de *pleno regocijo*, xistos, xistos, escenes d'un còmic inversemblable pujat, enormitats de llenguatge retorçat i *calembours* fantotxes. De tot hi ha a dojo en les dugues obres que són de les que es califiquen de «*éxitos de risa; a reir, a reir!*» i que sols per aquesta raó posen serios i cella-junts als crítics se-

El baturro.—Vostè ho sabrà: En Samblancat és fora o està amagat?
L'Urbà.—Home, això qui us ho diria és la experta policia.

vers i a les persones entenimentades. Però, francament, nosaltres pel contrari, ens dolem de la poca gracia que té la molta gracia d'aquests senyors. La manca absoluta d'humor espiritual i gracies que ens demostren en obres com aquestes que tot ho confien a l'instable equilibri de la paraula i a la grolleria grassa i desdixada del recargolament. No hi ha, a lo llarg de tot *El Verdugo de Sevilla*—i com a llarg ho és—una sola mostra d'humor de bona llei. Fan bromes picantes uns *civils* il·lustrats, però no somriuen els amables contertulis d'una reunió espiritual i perversa on tota paraula és una sageta.

Heu's-aquí, doncs, lo que nosaltres trobem trist en tot això. Allò que a nosaltres ens avorreix quan el bon públic riu. Aquest humorisme trist i desvalgut d'aquestos humoristes que necessiten de la gramàtica fula a manca de murals robusts, com l'*atleta* de fira que aixeca grans pesos... de cartró.

¿Creuen els senyors García Alvarez i Arniches que la gracia, l'humor, la *vis cómica*—per a que ens entenguin—consisteixen en aquests jòcs malabars amb que amb tanta pertinacia, digna de millor causa, ens amarguen l'existencia?

Segurament el senyor Muñoz Seca no ho creu aixís perquè d'un temps ençà procura lliurar-se de l'esclavitut, del lligam de la patotxada amb gracia, intentant obres d'una major substancia espiritual. Aixís en *Doña María Coronel* ha barrejat amb l'atiborrament dels xistos, un tema molt sentimental i àdhuc molt interessant. Però ¡fills! no sabem què és pitjor. Els equilibris que fa En Muñoz Seca en aquesta obra, ben bé per a enterrar-se dic jo, perquè resultat no s'en veu cap, mouen tendrament a la pietat. Sembla aquell equilibrista de que ens parla en *El Verdugo de Sevilla* que feia jòcs malabars amb una bala de canó, una esponja i un cacauet. Cregui'ns, lo millor és passar l'esponja amb fruició damunt sos pecats literaris i retirar-se tranquil·lament a menjar els cacauets. Les bales de canó són perilloses, segons per a qui.

Doña María Coronel és una equivocació total. Al menys lo còmic fós de bona llei! Però aquells *pinitos* i aquelles frases recargolades, no van!

I res més. Aquestes dugues obres còmiques ens posaren tristos. Som massa entusiastes i amants de l'humorisme per a que ens facin gracia segons quines coses.

I ara dissimulin.

FARFARELLO

LICEO.—*El barbero de Sevilla*, obra de les que hem vist més ben representades al «Liceo», ha assolit aquesta temporada un èxit sorollós.

L'Élvira de Hidalgo, el tenor Schippa, En Crabbe, En Massini Pierali i el caricat Pini-Corsi, lograren un conjunt perfecte, puig fins la part Don Bartolo, que sempre era confiada a cantants que no arribaven a mitjanes, sigué cantada aquest any per En Pini-Corsi que ens donà a conèixer una nova aria, que no l'havíem sentida a cantar mai.

No volem elogiar a ningú en particular perquè tots mereixeren l'aplaudiment de la concurrència, poguent-se dir que vàrem veure dos *Barberos*, puig les repeticions sigueren continuades.

La batuta d'En Padovani magistral i els chors semblaven uns altres.

«La Tosca» ja no va ésser tan ben rebuda pel públic. La senyoreta Zepelli, debutant que té moltes facultats, estem segurs que pendrà molt aviat revenja en *Il Segreto di Susana* que estrenaràn dintre poc, i el tenor trobem que les dugues òperes que ha cantat s'adapten més a les seves facultats que l'obra d'En Puccini. En Battistini feu un bon Scarpia.

I prou per avui.

—L'esforç més gran que actualment es fa a Barcelona per a conservar el caliu de l'amor pel *Teatre Català*, indubtablement correspon a la campanya del «Principal», de Gracia. Funció diària; programes variats d'obres ben triades dels repertoris antic i modern; una companyia discretíssima que presenta uns conjunts molt elogiabls; un director i primer actor, En Piera, que és prou garantia de serietat artística, una

actriu, la Vallbé, tota distinció i voluntat... Vaja, que tot això a dos ralets la butaca, no és estrany que es transformi cada nit en plens a vessar. En pocs dies hi hem vist representar *Mossèn Janot*, *Tenorios*, *Mar i cel*, *La Dida*, etc., que han valgut merescuts aplaudiments als artistes i a l'Empresa.

Que duri!

Els Deports

Diuenge sí que'ns crèiem passar-lo avorrit. Perquè un diuenge sense fut-bol és per nosaltres un diuenge ensopit i empipador.

La pluja no parà durant tot el maati més que el temps necessari per a tancar el paraigües i tornar-lo a obrir. I en aquesta situació ¿qui's pot pensar que els nostres fut-bolers surtin al camp de l'honor o... del fang, a lluir llurs habilitats pedestres? Ningú.

Però sigui perquè l'afició tot ho pot, sigui perquè el campionat està retrassat, sigui perquè els camps estaven bastant bé, no obstant i la pluja del matí, el cas és que, amb l'alegría que és de suposar, ens ensopegàrem amb partits de campionat, i un d'ells bastant caio.

Ens referim al *Barcelona-Sabadell* jogat en el nostre club blau-grana pels dos equips amb bastanta afició, si bé amb undomini absolut dels barcelonins, que feren als sabadellencs quatre goals per cap.

Els xicotets de la terra d'En Salas Antón ens semblaren aquest any bon xic més fluixos que l'any passat. Els defenses, anant sempre pel jugador i deixant la pilota, cosa que, com a sistema, ens resulta deplorable i fins contraproductiu, perquè hi han moltes pilotes que més va' agafar-les a n'elles que a n'el qui les porta. I això és cosa que se li acut a qualsevol. Els devaners quasi nuls i els mitjos sort d'En Monistrol, que és xicotet que val, o sinó més malament hauria anat la cosa.

Sense grans esforços, doncs, guanyà el *Barcelona*, qui a pesar d'haver substituït a n'En Tudó per En Costa a la defensa i a En Hormeu per En Llobet en l'atac, se feu amo de la situació, com en Cambó al Congrés.

En canvi al camp del *Pompeya*, avui del *Uni*, hi hagué el partit *Uni-Español* en el que'ns convencèrem de que a pesar de totes les estrelles dels espanyolistes, no estan pas a l'alçaria de les circumstancies. Perquè jugant amb l'equip estudiantil fer-li sols dos goals i encara un de una *badada* del porter, és molt poqueta cosa. Esperem que els soldats d'En Pacán procuraran animar-se més per a respondre als auguris que tot-hom fa d'ells, o sinó no creurem amb la seva potencia futbolística.

Al Club de Mar, però a l'aigua, regata de iols. Guanyador: Equip Sarsanedas. Al Marítim també regata de iols. Guanyador: Ningú. Diem ningú perquè els dos equips que hi prenién part quedaren empatats a la fita. Es un cas que no l'havíem vist mai. Quasi estem per creure que hi ha *patota* (i que'ns dispensi En Camps).

LES IMPACIENTES

— Com quedem?... que vé o no vé?... Es que ja havem fet gasto de flors i de modista, i de nosaltres ni el rei se'n burla!...

Els de la vela *Copa Emporium* regata segona. Guanyador: iat *Bukingham*. El célebre ministre anglès (q. e. p. d.) feu la santíssima als seus contrincants, com en vida (segons contenen els *Tres Mosqueteros*).

A les costes de Garraf cursa de motos... però no'ns hi fem amb les costes de Garraf. Sols si s'ha de fer constar que'ls corredors anaven tots amb barretina...

Olé!

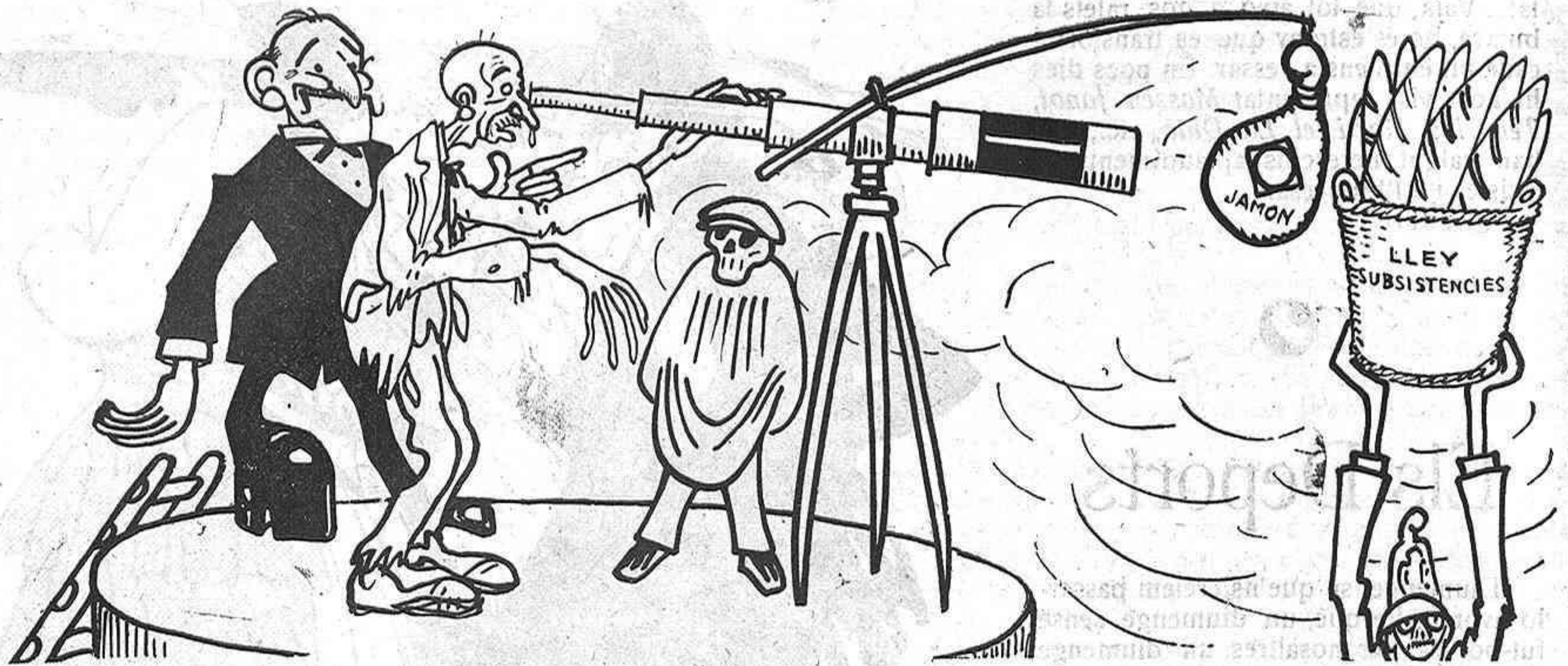

Uns que mai tenen avís

Els germanofilíssims «Hijos de Magín Valls», que segurament ja tenen la creu de ferro després de sa inclusió en les *l·listes negres*, triguen mesos i mesos en tenir avís dels xecs que han de pagar, si al cobro es presenta un que pensi de manera diferenta de la seva.

HIP

L'HOMME DE L'ULLERA

—Mirin, mirin si n'és de guapa i esplendorosa la situació d'Espanya!...

Oferim als nostres llegidors la reproducció d'un document de crèdit per valor de la extraordinària quantitat de quaranta cinc pessetes i seixanta cinc cèntims, que fou expedit a Texas (UU. EE.) el vint de juliol de l'any corrent.

Aquest xec es presentà al cobro el dia catorze d'agost i els senyors banquers no tenien avís.

Perfectament. Després de tornar-hi repetides vegades per a cobrar la gran quantitat i vist que el dinou de setembre no hi havia avís encara, s'escrigué a Texas per a que els hi toquessin el timbre d'alarma.

El vintíu d'octubre foren avisats de nou, però no hi sentíren. En va el posseïdor del xec va presentar-se; la enormitat de les 45 pessetes i lo tremendo dels 65 cèntims es veu que'ls feia tornar sòrts.

Per fi, a la gloriosa data del 11 de novembre l'avís arribà a ses orelles. Però, aquest però punyeflero, es veu que amb aquest sol no'n tenen prou. Ara, per satisfer la quantiosa suma de 45'65 pessetes, necessiten un altre avís de Madrid.

Aquest deurà trigar dèu mesos, i segurament quan arribi en fallarà un altre de Pekín.

Suposem que no s'engreixaràn gaire els «Hijos de Magín Valls» amb els interessos de les 45'65. Ara, que si aquesta quantitat és un simple soldat de fila entre molts mils presoners que no reben avís de llibertat, ja és una altra cosa, i en tal cas donem tota la raó als seus reteniridors.

ESQUELLOTS

Ja deuen recordar que al principi s'havia dit que'l dia 26 del passat novembre arribaria el rei.

Doncs bé, aquell dia no va arribar el rei, però va arribar l'Alcalde, a qui no's pogué fer una grossa manifestació a causa de la pluja.

Ademés la gent estava una mica escamada. La prova és que a l'Apeyadero hi havia quatre interessats i prou.

Allí vàrem sentir el següent diàleg.

—No havia de portar tantes coses, de Madrid?

—Promeses; no més que promeses.

—Promeses?... que vol dir que són varies? No'l feia tant murri; jo amb una de ben rica ja'n tindria prou.

Ja no haurien d'ésser lerrouxistes i forasters.

En Rocha i en Vega (el de la *Vuelta de Abajo*) diuen que no's posi cap mena de inscripció al peu de l'estatua d'En Rafael Casanova.

«D'aquesta manera—afirmen—no's feriràn susceptibilitats.»

Que's fereixin, home, que's fereixin!

Més ferida que la que va rebre al pit el brau conceller!...

Finalment!

Finalment s'ha inaugurat el servei de trens entre la Plaça de Catalunya i Les Planes de Vallvidrera. Per cert que la companyia fens fa observar que les obres han costat onze milions de pessetes.

Molt bé; així com així no li demanarem comptes dels milions de pessetes que dintre pocs anys hi haurà guanyat.

A les nombroses crisis que, amb motiu de la mai prou alabada neutralitat disfruta Espanya, cal afegir-hi l'importantíssima crisi dels transports.

Milers de vagon plens de mercaderies estan congestionant les més importants vies carrilaires, abarroant les estacions i impeding el tràfec comercial.

Serà curiós veure com les poderoses companyies de carrils moren de congestió, mentres els espanyols s'estàn morint d'anèmia.

Per donar gust al *Royal* i a *Las Noticias*, En Durán i Ventosa treballa activament per a que'l Municipi acordi el trasllat del mercat d'aucells a la Rambla de Santa Mònica.

Lo que ha de mirar en Durán es que'ls aucellaires no l'engabíin.

Vaia un pájarol...

Preparatiu, encara?

Els liberals romanonistes han convocat una reunió de monàrquics per a tractar de la rebuda que s'ha de fer al rei.

No *sus precipiteis*, il·lustres llepacasaques, que per ara lo més calent és l'aiguera.

Com els nois d'estudi s'estàn portant els nostres diputats provincials radicals.

Per a fer la *guitza* al mestre que es En Prat de la Riba, han acordat fer campana.

Ara falta que el rectorat (que són els electors) acordi donar-los carabaça a fi de curs.

En Pich i Pon pot regressar triomfal. Ha tornat a salvar l'Exposició. El Marquès de Comillas que «*hace como se va y vuelve*» és de nou Comisari Regi. L'establiment industrial d'En Pich—no parlem pas de les oficines de l'Exposició—farà un dia d'aquests grans il·luminacions en demostració de *regocijo*.

Un dels nostres teatres populars, planter com se sab de inconeuguts genis del reclam a la manera ianki anuncia l'estrena d'una obra d'un precompositor Alfonso Vila dient que era un music «*llamado a proporcionar muchos días de gloria al teatro nacional.*»

Quina manera de reventar la carrera d'un home! Per què aquest ensanyament?

La Vanguardia, al donar compte de que es troba entre nosaltres En Pius Baroja, l'ha qualificat de *notable escritor*. Vaja, ja pot estar content! Bé és veritat que en el mateix número diu que *Un drama nuevo* feia anys que no s'havia representat.

Com es coneix que van poc al teatre! Es comprèn. No surten de nit.

En Nougués, diputat *sui generis* ha participat al comte de Romanones que d'aquí a que es tanquin les Corts, no queden més que vuitanta vuit dies hàbils per a les sessions. I el senyor Nougués n'estava tot preocupat i entusiasmàt.

Com hi ha món, que no ho entenc.

El senyor Lerroux diu que ha vingut a posar pau entre els seus correligionaris.

I afegeix un diari que aquests l'esperaven amb ansia.

Ja són *ansiosos*, ja. Però, vaja, nosaltres en sabem un de impertorbable: En Callén. Com a regidor, recorda aquells nens petits que mentres els pares es barallen, ell, assegut a la trona, va rosegant un troç de pa i porta un tovalló que diu amb lletres brodades: *Come y calla*.

Mentres els demés discuteixen, ell va fent!

Sembla que la vaga-protesta de tots els obrers d'Espanya anunciada per al dia 18 serà un fet.

Lo que deu dir-se el govern:

—Menos mal que sigui sols *un fet*; el temor nostre és que de fet passi a *desfet*.

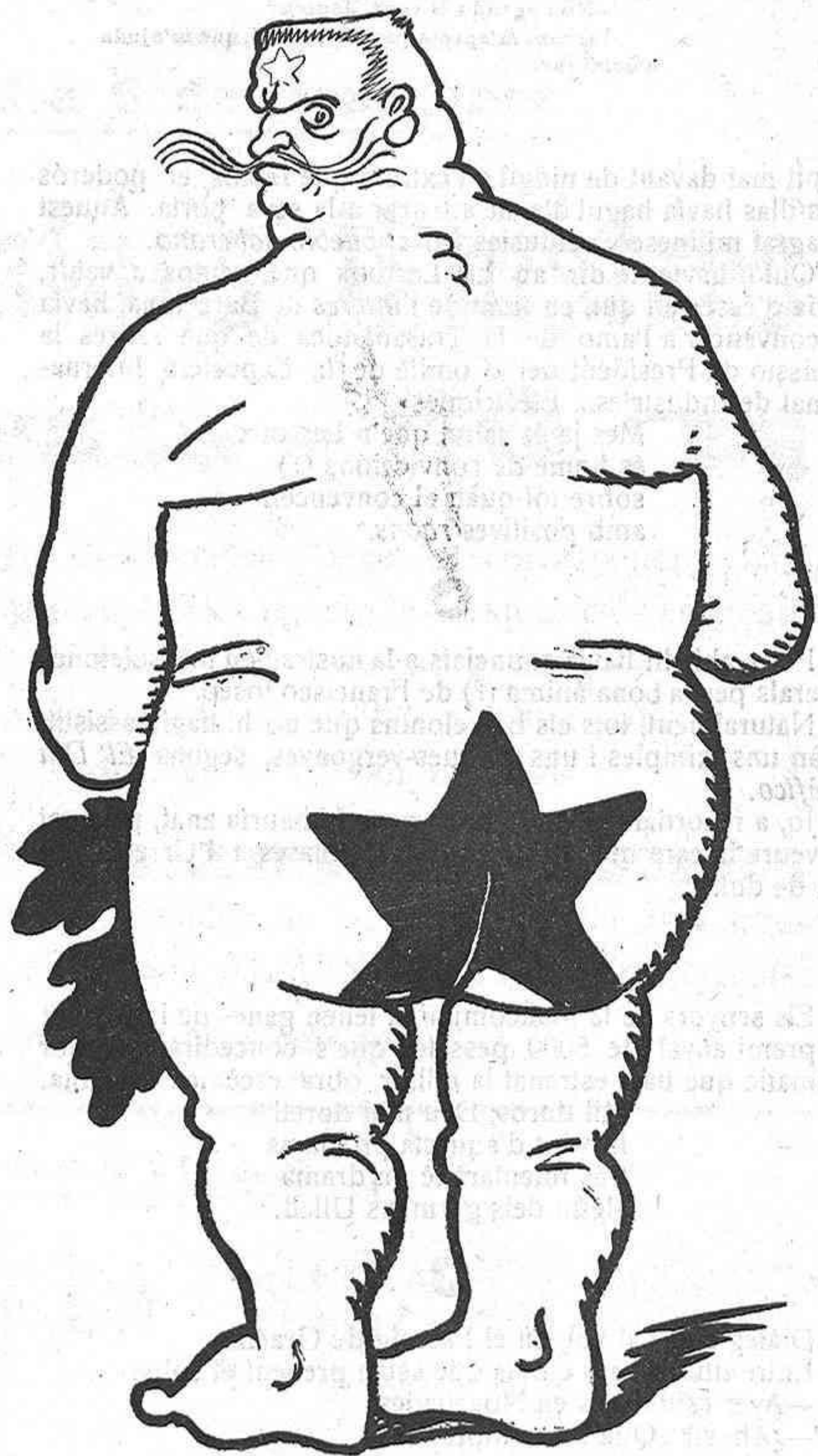
Dilluns que vé és Santa Bàrbara, la festa dels artillers.

Ho posem en coneixement dels nostres llegidors per a lo que pugui *tronar*.

Per més que en l'actualitat Santa Bàrbara està bastant desbancada.

D'ençà que en Marcell Domingo és al *candelero*.

Recordem que no fa pas molts anys que *don Lacandro* va dir en un miting de la «Casa del Poble» que ell no s'havia

FIGURES DE LA GUERRA

Hindenburg o *El hombre-cañón*.

TARDORENCA

—No t'agrada el vent, Jaumó?
—Quant m'apreta per darrera sí, que m'ajuda a caminar.

ajupit mai davant de ningú a l'extrem que inclòs el poderós Comillas havia hagut d'anar a trucar a la seva porta. Aquest paragraf mitinesc va entusiasmar al *pueblo soberano*.

Qui li havia de dir an En Lerroux que, temps a venir, havia d'ésser ell qui, en nom de l'interès de Barcelona, havia de convèncer a l'amo de la Trasatlàntica de que retirés la dimissió de President del «Comité de la Exposició Internacional de Indústries... Elèctriques»

Mes ja és sabut que'n Lerroux és home de conviccions (?) sobre tot quan el convencen amb positives raons.

Per a ahir hi havia anunciats a la nostra Sèu uns solemnes funerals per la bona ànima (?) de Francisco Josep.

Naturalment, tots els barcelonins que no hi hagin assistit, seràn uns ximplers i uns poques-vergonyes, segons *El Dia Gráfico*.

Jo, a recordar-me'n, de bona gana hi hauria anat, pel gust de veure la cara que hi feien En Dalmases i l'Urrecha de cap de dol.

Els senyors de la Mancomunitat tenen ganes de implantar un premi anyal de 5000 pessetes que's concedirà a l'autor dramàtic que hagi estrenat la millor obra escènica catalana.

Mil duros, Déu n'hi doret!
Davant d'aquesta proclama fins intentarà fè un drama algún dels germans Ulled.

Diàleg cullit al vol, en el Passeig de Gracia.
Entre dues nenes cursis que estan prenent el solet:

—Ayer estuvimos en Novedades.
—¿Ah, sí? ¿Que hacía Morano?
—«Un drama nuevo»
—¿Cómo se titula?

En Gonzalez Vilart, el «coco» d'En Godó, està molt em-

pipat amb el Govern perquè no li senyala mai dia per a explicar la seva anunciada interpelació sobre el problema de les aigües de Barcelona i la plaga endèmica del tifus.

No s'estranyi el diputat per Igualada.
El comte coix deu pensar:

Cuanta más gente se muera
menos seràn en gritar
contra la grey pastelera
que me ayuda a gobernar.»

Això de gobernar, és un dir. Que consti!

Llegim:

«En el Institut i Biblioteca Popular per a la Dòna, es donarà avui una lliçó pública de cuina casolana.»

No hi faltarà concurrència.

Sobre tot si, además de cuinar, ensenyen la manera de cuinar amb pocs diners.

Que és el problema latent de totes les dònes de sa casa.

L'espíritual *Xenius* ha publicat un «glosari» elogiant els minúscols cartells anunciadors de les funcions del Liceo.

Aquesta vegada (oh, grans Deus, ja era hora!) el popular glosador ha coincidit amb bastanta gent.

Quan menys amb tots els oculistes de Barcelona.

Es la guerra!

El regidor radical senyor Rocha ha alçat bandera contra *El Progreso* i contra determinades personalitats del seu partit.

Però no s'espantin que ja ha arribat en Lerroux i ell ho arreglarà tot.

No ha de fer més que obrir la boca i dir:—A geure, quiçol!...

Vaja, lo que va fer amb l'Emiliano.

Agafem el llibre «*Cants i Alegories*» que acaba de sortir. L'obrim i llegim al atzar:

«*Mientras tu dorms, plovía.*»

I nosaltres que'ns creiem que en López-Picó era català...

Té, ara'ns resulta viscaí!

Un anglès arriba, mort de cansament, al cim de una esquerpa muntanya, on hi ha un petit hostal per als excursionistes.

—Hostaler, estic reventat; no'm puc tenir dret. M'haurieu de llogar una cambra amb un llit per a descansar...

—Ho sento, però és impossible. No tenim sinó aquesta que es la del matrimoni i aquesta altra que es la de la nostra filla...

—Hostaler, tinc l'honor de demanar-vos la mà de la vostra filla...

Tornant del viatge de nuvis:

—Estàs contenta, videta?

—Molt contenta, molt!

—I per què estàs tant contenta?

—Perquè ara, tu i jo, és com si fossim una sola persona.

—Doncs, mira, a la fonda es deuen haver equivocat, que m'han fet pagar per dos.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

L'Esquella de la Torratxa

ALMANAC

PER A L'ANY 1917

Sortirà dimecres, dia 6 de desembre

Galeria de Catalans Il·lustres

40 - retrats - 40

Tots els que figuren en la Galeria del Ajuntament de Barcelona, amb les corresponents biografies, plenes de *datos* i de interessants descripcions ♦♦ Les figures històriques més eminents que s'han criat a Catalunya ♦♦ Els caps de brot de la nostra patria, des de En Berenguer an En Rius i Taulet ♦♦ Una col·lecció de personalitats cèlebres catalanes digna de ésser guardada en la biblioteca de tot bon patriota

Els **40 retrats de Catalans Il·lustres** reproducció fidelíssima i acurada dels originals que consten en la galeria oficial, han sigut gravats sobre excel·lent paper «couché» i van adherits al ALMANAC en una forma original

Preu com sempre: UNA pesseta

AVIAT SORTIRÀN

Llibre de Lectura Escolar

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

LA "NIÑA GORDA"

NOVELA DE

SANTIAGO RUSIÑOL

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del GirPostal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

LA MALA DIDA

—Angel de Déu! Després diràs que no t'estimo!